

SVENSKA BANKFÖRENINGEN SVENSKA FONDHANDLAREFÖRENINGEN

INSÄTTNINGSGARANTINÄMNDEN

2006-10-02

Beräkning av avgifter vid ersättningsfall inom investerarskyddet (PM av 2006-06-08)

Svenska Bankföreningen och Svenska Fondhandlareföreningen, i fortsättningen föreningarna, har på remiss erhållit rubricerad promemoria och får anföra följande.

1 Allmänt

I juni 2004 gick det svenska värdepappersbolaget CTA Lind & Co Scandinavia AB i konkurs. Insättningsgarantinämnden, IGN, har för sin del konstaterat att cirka 1200 italienska investerare begärt ersättning. Storleksordningen för den ersättning som kan bli aktuell har uppgetts uppgå till ca 100 miljoner kronor. Utbetalningen av denna ersättning planeras ske under hösten 2006.

2 Frågan om infriande av investerarskyddet

Föreningarna har inte sådan insyn i skadefallet att vi kan ta ställning till om kraven i sig är ersättningsgilla i enlighet med investerarskyddet. Därtill finns fråga om IGN sökt – och har skyldighet att söka – ersättning från ledning, styrelse och revisorer samt andra som kan anses medvållande till att investerarna drabbats av skada. Likaså finns frågan om den ersättning som betalas ut från investerarskyddet kan täckas av företagets försäkringar. Helt klart är att ett fall av förevarande slag inte var tänkbart när investerarskyddslagen antogs. Föreningarna anser det därför rimligt, inte minst med anledning av det aktningsvärda beloppet som kan komma att utbetalas, att av föreningarna utsedda revisorer ska erbjudas möjlighet att ta del av och granska det material som ligger till underlag för ett infriande av investerarskyddet.

3 Finansiering av investerarskyddet

Investerarskyddet skall enligt Investerarskyddslagen finansieras genom avgifter från de företag som tillhör skyddet. Företagens sammanlagda avgifter skall motsvara vad som är

nödvändigt för en långsiktig finansiering av skyddet. När avgifterna beräknas skall IGN beakta storleken av de tillgångar som är skyddade hos ett företag och göra en jämförelse med samtliga skyddade tillgångar. IGN har konstaterat att denna fördelningsprincip inte kan användas i praktiken och har därför i en promemoria lämnat förslag till en förenklad fördelningsprincip.

Föreningarna konstaterar dock att varje ändring från den ursprungliga principen, nämligen att varje institut ska betala en andel motsvarande andelen skyddade värden för dess investerare, innebär att vissa medlemsföretag kommer att gynnas på andra medlemmars bekostnad. Föreningarna kan därför inte ta ställning i denna fördelningsfråga och kan sålunda inte stödja någon av de diskuterade fördelningsprinciperna.

4 Fortsatt finansiering av investerarskyddet

Den svenska modellen, med utdebitering av uppkomna kostnader i efterhand har ansetts vara en kostnadseffektiv finansieringsmetod för investerarskyddet. Metoden har dock visat sig ha vissa svagheter som måste åtgärdas. Det är samtidigt önskvärt att det skydd som ges kunder i ett institut står i samklang med institutets kostnader för skyddet. Frågan om hur skadefall skall finansieras behöver dock utredas på nytt. Se bland annat frågorna nedan. Föreningarna är givetvis angelägna att få medverka i en sådan utredning.

4.1 Tidpunkt för beräkning av skyddade innehav

En fråga som berörts flera gånger och som sammanhänger med finansieringen av investerarskyddet är frågan om val av tidpunkt för beräkning av investerarnas skyddade innehav i respektive institut. Föreningarna vill här främst peka på de avigsidor som skulle uppstå om en sådan tidpunkt skulle vara förutsebar under en längre tid. Skälet för föreningarnas uppfattning är bland annat de betänkliga fördelningseffekter som i så fall skulle kunna uppstå. En sak är att ett institut som inte längre bedriver värdepappersrörelse vid en utdragen utdebiteringsperiod skulle kunna slippa att betala hela eller delar av det belopp som rätteligen borde erläggas, vilket skulle kunna ge utrymme för manipulationer. Samtidigt vore det inte korrekt att låta institut som senare fått tillstånd att bedriva värdepappersrörelse delta i finansieringen. Man skulle kunna tänka sig att ett sådant institut har en stor stock skyddade depåer och därför skulle kunna få betala en betydande del av skyddet. Till det civilrättsligt tvivelaktiga i detta kommer att det skulle kunna få en avhållande effekt för institut att etablera värdepappersrörelse i Sverige.

4.2 Regelbunden rapportering

I promemorian reses frågan om regelbunden rapportering av beräkningsgrunder så att det i framtiden skulle kunna bli enklare att genomföra en finansiering av ett investerarskyddsfall. Flera medlemmar motsätter sig detta bland annat därför att det med rådande ordning ej går att beräkna hur stora värden som skyddas. Därmed blir värdet av regelbunden rapportering begränsat. Dessutom skulle en regelbunden rapportering innebära icke oväsentliga kostnader. Investerarskyddet har funnits ganska länge och hittills har bara detta fall inträffat. Historiken pekar därför på att löpande beräkningar inte behöver göras. I denna fråga föreligger dock inte en enig uppfattning i medlemskretsen.

Som ett argument för regelbunden rapportering framförs behovet för staten att skaffa sig en bild av omfattningen av garantiåtagandet. Det skulle dock inte gå att få fram några rättvisande uppgifter såvitt avser den alltmera betydande gruppen utländska investerare som har sina innehav i svenska värdepappersinstitut genom förmedling av utländska institut vilka i eget namn har innehaven för kunders räkning. Även med mycket omfattande manuell handläggning skulle så oprecisa uppgifter fås fram att det skulle avsevärt förringa beräkningarnas värde.

Även frågan om regelbunden rapportering bör behandlas närmare i den utredning om framtida förhållanden som påkallats och som får bedömas som nödvändig.

4.3 Begränsning av den krets som skulle omfattas av investerarskyddet

I promemorian föreslås att investerarskyddet begränsas så att professionella och institutionella investerare undantas från skyddet. Det föreslås därvid också att inte heller placeringar som professionella och institutionella investerare gör "för kunders räkning" skulle omfattas av skyddet, om inte den eller de personer som är "slutkunder" är icke professionella investerare och kända av något av de institut som ingår i investerarskyddet. Flera medlemmar stöder förslaget, andra inte. Man kan i vilket fall konstatera att förslaget reser flera frågor som kräver ytterligare överväganden. Var går t ex gränsen mellan de skilda placerarkategorierna? Hur skall man betrakta en aktiesparklubb med bara konsumenter? Hur skall man se på det tänkbara förhållandet att en professionell placerare inför en förutsebar konkurs överlåter innehavet på en grupp privatpersoner där var och en kan göra anspråk på upp till 250.000 kr? Hur ska man se på den kund som i vissa fall anses som konsument men i andra fall klassas som professionell? Dessa och andra frågor visar nödvändigheten av ytterligare överväganden och därmed nödvändigheten av den utredning som redan påkallats.

5 Skilda uppfattningar i medlemskretsen

Detta remissyttrande har arbetats fram i en för de båda föreningarna gemensam arbetsgrupp. Allt eftersom arbetet har fortskridit har det blivit allt klarare att en enig inställning inte finns inom medlemskretsen. Detta yttrande speglar endast uppfattningen av flertalet i arbetsgruppen, medan yttrande kommer att avges separat av några av de medlemmar som har en annan uppfattning. Alla är dock eniga om att det föreligger ett brådskande behov att se över det nuvarande systemet för investerarskyddet.

SVENSKA BANKFÖRENINGEN

SVENSKA FONDHANDLAREFÖRENINGEN

Ulla Lundquist

Johan Hansing

Kerstin Hermansson

Vigg Troedsson